

Saksframlegg

Saksgang:

Styre	Møtedato
Styret Helse Sør-Øst RHF	16. februar 2012

SAK NR 004-2012

ETISKE RETNINGSLINJER FOR HELSE SØR-ØST

Forslag til vedtak:

1. Styret slutter seg til de framlagte etiske retningslinjene for Helse Sør-Øst som gjøres gjeldende fra 16.02.12.
2. Retningslinjene oversendes helseforetakene for styrebehandling og videre oppfølging og implementering
3. Administrerende direktør gis ansvar for jevnlig revisjon av de etiske retningslinjene og får fullmakt til mindre justeringer
4. Retningslinjene offentliggjøres på det regionale helseforetakets hjemmeside

Hamar, 7. februar 2012

Bente Mikkelsen
administrerende direktør

1. Administrerende direktørs anbefalinger / konklusjon

Etikk er ett område som har vært sentralt i regjeringens eierskapspolitikk – og det er uttrykt en klar forventning til at styrene for statlig eide virksomheter skal utarbeide etiske retningslinjer for virksomheten. I stortingsmelding 13 (2010/2011) ”Aktivt eierskap”, er det tydeliggjort at regjeringen forventer at virksomheter eid av staten har etiske retningslinjer, og at disse er offentlig tilgjengelig.

Helse Sør-Øst har høsten 2011 utviklet et sett overordnede etiske retningslinjer gjennom en grundig prosess i en arbeidsgruppe med bred deltagelse fra helseforetakene. Det har vært gjennomført en intern og ekstern høringsrunde hvor alle innspill er blitt behandlet. Administrerende direktør anbefaler at retningslinjene blir vedtatt sammen med vedlagte forslag til implementeringsplan.

Administrerende direktør understreker at implementering av retningslinjene er nødvendig og at dette er det enkelte helseforetaks ansvar.

2. Faktabeskrivelse

Etiske retningslinjer i Helse Sør-Øst er utarbeidet i en prosess hvor alle helseforetak i Helse Sør-Øst er involvert og med bakgrunn i krav i foretaksmøteprotokoll fra Helse- og omsorgsdepartementet 31. januar 2011 for Helse Sør-Øst RHF og i tråd med føringer i stortingsmelding 13 (2010/2011) ”Aktivt eierskap”, i kap. 5 – Regjeringens eierpolitikk.

Helseforetakene meldte selv inn medlemmer i en arbeidsgruppe som har utarbeidet retningslinjene. Arbeidsgruppen har bestått av 18 personer fra ulike yrkesgrupper og med deltagelse også fra tillitsvalgte og brukerråd. Deltagerliste er vedlagt.

De etiske retningslinjene har vært på høring og alle innspill er vurdert i slutføringen av dokumentet. Oversikt over hvem som svarte på høringen ligger vedlagt. Det er også blitt behandlet i møte med konserntillitsvalgte.

Etiske retningslinjer for pasientbehandlingen i Helse Sør-Øst kommer i tillegg til gjeldende lovgivning, og er overordnet relevante interne regler og Helse Sør-Østs etiske retningslinjer for innkjøp og leverandørkontakt og den nasjonale samordningen av etisk standard og praksis innen forskning.

Oppbygging av dokumentet

De etiske retningslinjene bygger på Helse Sør-Østs visjon og kjerneverdier. Dette understrekes ved at pasient/bruker-dimensjonen er løftet opp. Arbeidsgruppen har valgt å trekke fram pasientbehandling i spesialisthelsetjenesten som den røde tråden i dokumentet for å understreke Helse Sør-Østs visjon og kjerneverdier med pasient og bruker i sentrum.

Et viktig prinsipp i de etiske retningslinjene er at omsorgsfull hjelp sidestilles med faglig forsvarlighet i spesialisthelsetjenestes møte med pasient og bruker jf. helsepersonellovens § 4. Erfaringer fra pasient- og brukerombud tilsier at en til dels stor andel av klager ikke går direkte på faglighet eller forsvarlighet, men på hvordan pasientene møtes som medmennesker i behandlingssituasjonen. Arbeidsgruppen mener at en bevisstgjøring på innholdet i begrepet omsorgsfull hjelp kan medvirke til bedre kvalitet i pasientbehandlingen.

Som underlagsdokumentasjon i arbeidet er etiske retningslinjer fra andre statlige bedrifter, yrkesspesifikke retningslinjer og etiske retningslinjer for statstjenesten lagt til grunn.

Flere av deltagerne i arbeidsgruppen er ledere eller medlemmer av de ulike helseforetakenes kliniske etikk-komiteer og erfaringer og metodikk fra disse komiteenes arbeid er blitt vektlagt i arbeidet.

Innspill fra høringsrunden

Utkast til etiske retningslinjer har vært til høring internt i foretaksgruppen i Helse Sør-Øst og eksternt hos aktuelle samarbeidspartnere. Alle innspill innkommet til fristen fra høringsrunden er behandlet i arbeidsgruppen. To høringsinnspill ga innspill på at de etiske retningslinjene ble for omfattende og arbeidsgruppen tok dette til følge ved å utarbeide en kortversjon av de etiske retningslinjene, samt å korte ned noe på hoveddokumentet. Kortversjonen svarer også opp innspill om at det ville være mer pedagogisk å gruppere retningslinjene etter målgrupper. Mindre endringer som å legge inn henvisninger til lovverk og andre styrende dokumenter er også gjort som oppfølging av høringsinnspill.

Det ble gitt innspill på at teksten kunne virke fremmedgjørende for medarbeidere i Helse Sør-Øst som ikke er direkte involvert i medisinsk behandling. Arbeidsgruppen tok dette til etterretning ved å være mer spesifikke på temaer om arbeidsmiljø i alle kapitlene og ved å utforme kortversjonen av retningslinjene på en slik måte at kun en side direkte omhandlet møte med pasient/bruker. Arbeidsgruppen valgte likevel å beholde pasient/bruker-dimensjonen som den røde tråden i dokumentet for å understreke Helse Sør-Østs visjon og kjerneverdier med pasient og bruker i sentrum. Det var også høringsinnspill som applauderte akkurat dette valget.

Etter innspill fra konserntillitsvalgte ble avsnittet om etisk rekruttering lagt inn.

Det endelige utkastet til etiske retningslinjer er blitt behandlet i brukerutvalg og i forum for konserntillitsvalgte. I sistnevnte forum ble det særlig understreket viktigheten av implementeringsarbeidet for at de etiske retningslinjene skal bli operasjonalisert i hele organisasjonen.

Implementering

Helseforetakene har ansvaret for å implementere retningslinjene. Arbeidsgruppen har utarbeidet en kortversjon av hoveddokumentet, samt et forslag til en implementeringsplan. Det understrekes at alle ansatte må sette seg inn i det utfyllende dokumentet, men kortversjonen kan brukes som støtte i det daglige arbeidet.

Erfaring viser at det må gis rom for etiske refleksjon i arbeidssituasjonen for å utvikle felles etisk plattform. Dette er det arbeidsgivers ansvar å tilrettelegge for. De etiske retningslinjene bør også integreres i introduksjonsprogram for nye medarbeider, arbeidsavtaler, lederavtaler og lignende.

3. Administrerende direktørs vurderinger

Alle ansatte i Helse Sør-Øst, og alle som handler på vegne av Helse Sør-Øst, skal opptre i tråd med allmenne etiske normer og gjeldende lovverk. Etiske retningslinjer i Helse Sør-Øst som her legges fram for styret til behandling, er en presisering av den allmenne etikk som skal gjelde for alle medarbeidere på alle nivåer i foretaksgruppen.

I sitt arbeid i Helse Sør-Øst kan medarbeidere i blant komme opp i situasjoner hvor den allmenne etikken ikke gir tilstrekkelig veiledning. Med dette dokumentet formuleres etiske prinsipper hvis formål er å gi veiledning og støtte for etisk refleksjon. Retningslinjene vil gjelde alle medarbeidere og alle som er knyttet til Helse Sør-Øst via verv eller lignende. Dette vil også inkludere styreleder- og styremedlemmer i alle styrer i foretaksgruppen.

De etiske retningslinjene skal behandles i styrene i alle helseforetak i Helse Sør-Øst. Det vil være det enkelte helseforetak sitt ansvar å implementere og følge opp de etiske retningslinjene og legge til rette for at medarbeidere har rom til etiske refleksjon i sitt arbeide.

Trykte vedlegg

1. Etiske retningslinjer for Helse Sør-Øst
2. Kortversjon etiske retningslinjer for Helse Sør-Øst, utkast til brosjyre
3. Forslag til implementeringsplan for etiske retningslinjer i Helse Sør-Øst
4. Deltagerliste arbeidsgruppe etiske retningslinjer Helse Sør-Øst
5. Liste over respondenter på høring etiske retningslinjer Helse Sør-Øst

Utrykte vedlegg

- Høringssvar
- Etiske retningslinjer for innkjøp og leverandørkontakt i Helse Sør-Øst
- Nasjonal samordning av etisk standard og praksis for forskning
- Etiske retningslinjer for statstjenesten
- Etiske prinsipper for nordiske psykologer
- Etiske retningslinjer for Helse Nord
- Etikkveileder for ansatte ved Diakonhjemmet
- Etiske regler for leger
- Yrkesetiske retningslinjer for sykepleiere
- Etikkboken fra Karolinska
- Veileder for styrearbeid i regionale helseforetak
- Etiske retningslinjer i NSB, Petoro, Statsskog, Kongsberggruppen, Statoil ASA, Norsk Hydro og Innovasjon Norge